

V Brně dne 30. listopadu 2015
Sp. zn.: 3/2015/SZD/JBV

**Doporučení veřejné ochránčyně práv vládě České republiky
podle ustanovení § 22 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv**

**ve věci změny přílohy č. 7 nařízení vlády č. 61/2003 Sb., o ukazatelích
a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod**

Veřejný ochránce práv se dlouhodobě zabývá otázkou stanovování limitů pro koncentrace znečišťujících látek vypouštěných z komunálních čistíren odpadních vod. Stanovená výše takových limitů má totiž zásadní dopad na kvalitu vody vypouštěné z čistírny odpadních vod do vodních toků, a v návaznosti na to i na jakost vody ve vodních tocích a ve vodních nádržích.

V rámci rozsáhlého šetření jsem komunikovala s Ministerstvem životního prostředí a oslovila i všechny krajské úřady a obecní úřady obce s rozšířenou působností, které jako vodoprávní úřady vydávají povolení k vypouštění odpadních vod.¹ Právě v povolení k vypouštění odpadních vod vodoprávní úřady stanovují emisní limity² pro znečišťující látky vypouštěné z čistíren odpadních vod.

Z mého šetření vyplynulo, že **současná právní úprava umožňuje stanovit příliš benevolentní limity**, a to i přes to, že většina čistíren odpadních vod je schopná čistit mnohem lépe a dodržovat přísnější limity. V desítkách případů tak byly v posledních letech vodoprávními úřady provozovatelům čistíren odpadních vod zmírněny (zvolněny) emisní limity, navzdory tomu, že čistírny byly schopny bez problémů dodržovat přísnější limity, které jim byly stanoveny v původních povoleních. Pokud provozovatel čistírny sám dobrovolně neprojevil snahu o plné využití možností čistírny a sám nenavrlh přísnější limity, vodoprávní úřad ho k tomu nemohl donutit.

V praxi tak došlo a stále **dochází ke zhoršování kvality vody ve vodních tocích a ve vodních nádržích**. Příkladem může být čistírna odpadních vod Veverská Bítýška. Díky benevolentně nastaveným limitům může čistírna do vodního toku odvádět vodu obsahující mimo jiné vysokou koncentraci fosforu. Ten má za následek přemnožení sinic v Brněnské přehradě, k jejichž odstranění musí následně správci povodí činit nákladná opatření. Přitom samotná čistírna může reálně čistit mnohem lépe (s minimálními náklady navíc), jen na základě lepší péče o čistírenský proces.

Pro konkrétní ilustraci shora uvedeného stavu je přílohou č. 1 tohoto materiálu chronologické shrnutí a popis situace zmiňované čistírny odpadních vod ve Veverské Bítýšce (dokument III.). Daný materiál vypracovalo a se souhlasem mi poskytlo

¹ V konkrétních aspektech dané problematiky jsem komunikovala též s Povodím Moravy, s. p.

² Hodnoty koncentrací a účinností pro jednotlivé ukazatele znečištění.

Povodí Moravy, s. p. V podrobnostech týkajících se konkretizace dané problematiky odkazují na připojené přílohy č. 2 a 3 (dokumenty IV. a V.).

S obdobným problémem se však potýká např. i Vranovská přehrada,³ která je navíc zdrojem pitné vody pro tisíce obyvatel.

Danou záležitost vnímají jako problém jak vodoprávní úřady (zejména krajské úřady, které stanovují limity pro větší čistírny), tak správci povodí, kteří dohlížejí na kvalitu vody ve významných vodních tocích a vodních nádržích.

Důvodem výše popsaného stavu (stanovování benevolentních emisních limitů) je znění přílohy č. 7 nařízení vlády č. 61/2003 Sb.,⁴ která upravuje kromě slovního popisu nejlepší dostupné technologie (tzv. BAT) i číselné hodnoty koncentrací pro jednotlivé znečišťující látky, včetně fosforu. V praxi vodoprávní úřady z těchto číselných hodnot vycházejí a ve vazbě na ustanovení § 38 odst. 10 vodního zákona⁵ zpravidla nestanoví přísnější limity (hodnoty) než hodnoty uvedené v příloze č. 7 nařízení vlády.⁶

Na základě výše uvedeného jsem dospěla k závěru, že nejvhodnějším řešením daného problému je **vypuštění číselných hodnot z přílohy č. 7 nařízení vlády č. 61/2003 Sb. a zpřesnění slovního popisu nejlepší dostupné technologie pro čistírny odpadních vod**. Tento krok by měl přispět k tomu, aby provozovatelé čistíren plně využívali potenciál „svých“ čistíren odpadních vod, a vypouštěli tak do vodních toků vody s nižším obsahem znečišťujících látek.

Ministerstvo životního prostředí jako ústřední orgán státní správy v této oblasti **se s mým názorem ztotožnilo**. Rovněž z jeho poznatků totiž vyplynulo, že současný stav vodních toků je co do ukazatelů sloučenin fosforu a dusíku značně nevyhovující a že zachování číselných hodnot v příloze č. 7 by fakticky znemožnilo tuto situaci v budoucnu zlepšit.

V současné době je k **projednání vládě připraven návrh nového nařízení vlády**⁷ o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, který **navrhuje v souladu s mým doporučením vypuštění číselných hodnot a zpřesnění slovního popisu BAT**. Pro rozpor s několika

³ Vodní dílo Vranov

⁴ Nařízení vlády č. 61/2003 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

§ 38 odst. 10: „Vyžadují-li to cíle stanovené v příslušném plánu povodí nebo cíle ochrany vod či normy environmentální kvality, stanovené přímo použitelným předpisem Evropských společenství, vodoprávní úřad stanoví přísnější přípustné hodnoty ukazatelů znečištění odpadních vod než hodnoty stanovené nařízením vlády podle odstavce 8, popřípadě může stanovit další ukazatele a jejich přípustné hodnoty. **Takto stanovené hodnoty, které vláda stanoví nařízením, nesmí být přísnější než hodnoty dosažitelné použitím nejlepších dostupných technologií v oblasti zneškodňování odpadních vod; normy přímo použitelného předpisu Evropských společenství tím nejsou dotčeny. Obdobně to platí i v případech ukazatelů znečištění a jejich hodnot stanovených nařízením vlády podle § 31, 34 a 35.**“

Ustanovení je účinné od 1. 8. 2010.

⁶ Podrobnější právní rozbor a podrobné výsledky dotazníkového výzkumu jsou obsaženy v přílohách tohoto materiálu.

⁷ č. j. předkladatele: 24301/ENV/15

připomínkovými místy je však variantně navrhováno i ponechání přílohy ve stávajícím stavu.

Na základě výše uvedeného, v souladu s § 22 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv, **doporučuji vládě**, aby schválila variantu přílohy č. 7 navrhovaného nařízení vlády, která obsahuje pouze slovní popis technologií bez použití číselných údajů (tj. variantu I).

Mgr. Anna Š a b a t o v á, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv

Přílohy

1. ČOV Veverská Bítýška – popis situace.
2. Závěry šetření z vlastní iniciativy ze dne 2. února 2015, sp. zn. 2635/2013/VOP/JBV.
3. Stanovování emisních limitů pro komunální ČOV: Popis metody a výsledků výzkumu veřejné ochránkyně práv.